

ΚΛΑΣΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

*Περικλής Ούτσιος
Φίλιππος Ντομασένκο
Γιάννης Παζαρτζής
Ορέστης Πλιάκης
Νικόλας Μπάλτου*

Με τον όρο κλασική μουσική αναφέρεται ευρύτερα η Δυτικοευρωπαϊκή μουσική παραγωγή που εκτείνεται σε μία αρκετά μεγάλη χρονική περίοδο, περίπου από το έτος 470 μέχρι και την σύγχρονη εποχή.

Το επίθετο "κλασικός" προέρχεται από τη λατινική λέξη - *classicus*, σηματοδοτεί δηλαδή κάτι εξαιρετικό. Διάφοροι ορισμοί συνδέουν τον όρο με την ελληνική και λατινική αρχαιότητα, ως συμμόρφωση του ύφους ή της σύνθεσης με τα πρότυπα της ελληνικής και λατινικής αρχαιότητας. Οι ορισμοί αυτοί μεταφέρθηκαν στην μουσική για να δηλώσουν περισσότερο την διάκριση μεταξύ της "έντεχνης" μουσικής από την λαϊκή ή παραδοσιακή. Η έννοια της κλασικής μουσικής, παρέπεμπε επομένως σε μία "ανώτερη" μορφή μουσικής σύνθεσης, με "σοβαρούς" σκοπούς και πέρα από τον ψυχαγωγικό χαρακτήρα.

Η ιστορία της κλασικής ευρωπαϊκής μουσικής μπορεί να χωριστεί στις παρακάτω κύριες ιστορικές περιόδους:

- **Μεσαίωνας:** η μεσαιωνική μουσική καλύπτει την περίοδο περίπου από τα τέλη του 5ου αι. μέχρι το 1400.
- **Αναγέννηση:** η αναγεννησιακή μουσική καλύπτει την περίοδο 1400–1600.
- **Μπαρόκ:** η μπαρόκ μουσική καλύπτει την περίοδο 1600–1750.
- **Κλασική εποχή:** η μουσική της περιόδου 1730–1830.
- **Ρομαντισμός:** η ρομαντική εποχή της μουσικής καλύπτει την περίοδο 1815–1910.
- **Σύγχρονη εποχή:** η μουσική η οποία παράγεται κατά κύριο λόγο στον 20ο αιώνα διατηρώντας χαρακτηριστικά γνωρίσματα της μουσικής των προηγούμενων περιόδων

- Ο **Wolfgang Amadeus Mozart** (1756 – 1791) είναι ένας από τους σημαντικότερους συνθέτες κλασικής μουσικής. Μαζί με τον Γιόζεφ Χάυντν και τον Λούντβιχ βαν Μπετόβεν αποτελούν τους σημαντικότερους εκπροσώπους του λεγόμενου «**βιεννέζικου κλασικισμού**» (α' Σχολή της Βιέννης)
- Ήδη από την παιδική του ηλικία ο Μότσαρτ έδειξε ότι διέθετε μοναδικές μουσικές ικανότητες, οι οποίες υποστηρίχθηκαν συστηματικά από τον πατέρα του, έναν από τους καλύτερους μουσικούς παιδαγωγούς της εποχής του. Τα ταξίδια και οι συναυλίες σε όλη την Ευρώπη, έδωσαν σημαντική ώθηση στη συνθετική δραστηριότητα του μεγάλου συνθέτη και βοήθησαν στη δημιουργία ενός χαρακτηριστικού προσωπικού στυλ. Εξαιρετικά σημαντική ήταν η μαθητεία του Mozart δίπλα στον Josef Haydn.

- Ο **Franz Josef Haydn** (1732 – 1809), αυστριακός συνθέτης, ήταν ένας από τους σημαντικότερους μουσικούς συνθέτες της κλασικής εποχής της μουσικής. Θεωρείται ο «πατέρας» της συμφωνικής μουσικής και του κουαρτέτου εγχόρδων. Το έργο του περιλαμβάνει κυρίως οργανική μουσική — συμφωνίες και μουσική δωματίου — καθώς και φωνητικά έργα στα οποία περιλαμβάνονται κωμικές και δραματικές όπερες

- Ο **Ludvig van Beethoven** (1770 – 1827) ήταν Γερμανός μουσικός συνθέτης.
- Αποτέλεσε μία από τις κεντρικότερες μορφές της κλασικής μουσικής και συγκαταλέγεται σήμερα ανάμεσα στους ευρύτερα αποδεκτούς συνθέτες όλων των μουσικών περιόδων και τους πλέον γνωστούς όλων των εποχών. Ο Μπετόβεν αν και ανήκει περισσότερο στην κλασική περίοδο, συνδέθηκε με το κίνημα του ρομαντισμού που ακολούθησε και τα τελευταία του έργα διακρίνονται από έντονα ρομαντικά στοιχεία. Οι συμφωνίες και τα κοντσέρτα για πιάνο που συνέθεσε αποτελούν τα πιο δημοφιλή έργα του.
- Από το 1812 χάνει σταδιακά την ακοή του και ως το τέλος της ζωής του μένει εντελώς κουφός.

- Ο **Γιόχαν Σεμπάστιαν Μπαχ** (1685-1750) ήταν Γερμανός συνθέτης, διευθυντής ορχήστρας, εκπαιδευτικός και εκτελεστής (οργανίστας, κλειδοκυμβαλίστας, [2] βιολιστής και βιολονίστας) της περιόδου Μπαρόκ.
- Υπήρξε αναμφισβήτητα ο μεγαλύτερος συνθέτης αυτής της περιόδου, καθώς και ένας από τους σπουδαιότερους στην ιστορία της έντεχνης Δυτικής μουσικής. Τα περισσότερα από 1000 έργα του που έχουν διασωθεί ως τις μέρες μας, ενσωματώνουν όλα τα χαρακτηριστικά του στυλ Μπαρόκ, το οποίο και απογειώνει στην τελειότητα. Παρόλο που δεν εισάγει κάποια νέα μουσική φόρμα, εμπλουτίζει το γερμανικό μουσικό στυλ της εποχής με μια δυνατή και εντυπωσιακή αντιστικτική τεχνική, ένα φαινομενικά αβίαστο έλεγχο της αρμονικής και μοτιβικής οργάνωσης, και την προσαρμογή ρυθμών και ύφους από άλλες χώρες, ιδιαίτερα από την Ιταλία και τη Γαλλία. Η μουσική του χαρακτηρίζεται από τεχνική αρτιότητα, αρτιστικό υπόβαθρο και, κυρίως, υψηλή πνευματικότητα.

- Ο **Φρεντερίκ Σοπέν** (1810-1849) ήταν Γαλλο-Πολωνός συνθέτης, ένας από τους μεγαλύτερους εκπροσώπους του ρομαντισμού στη μουσική και από τους μεγαλύτερους πιανίστες της εποχής του. Αρκετές συνθέσεις του συγκαταλέγονται στα σημαντικότερα έργα του πιανιστικού ρεπερτορίου.

- Ο **Πιότρ Ιλίτς Τσαϊκόφσκι** (1840-1893) ήταν Ρώσος συνθέτης της ρομαντικής εποχής. Όσο το ύφος του διευρυνόταν, ο Τσαϊκόφσκι έγραψε μουσική σε ένα μεγάλο φάσμα ειδών, συμπεριλαμβανομένων συμφωνίας, όπερας, μπαλέτου, οργανικής μουσικής, μουσικής δωματίου και τραγουδιού. Έγραψε μερικά από τα πιο δημοφιλή ορχηστρικά και θεατρικά μουσικά έργα στο σύγχρονο κλασικό ρεπερτόριο, όπως τα μπαλέτα Η λίμνη των κύκνων, Η Ωραία Κοιμωμένη και Ο Καρυοθραύστης, η Ουβερτούρα 1812, το Πρώτο Κοντσέτο για Πιάνο, επτά συμφωνίες και η όπερα Ευγένιος Ονέγκιν.

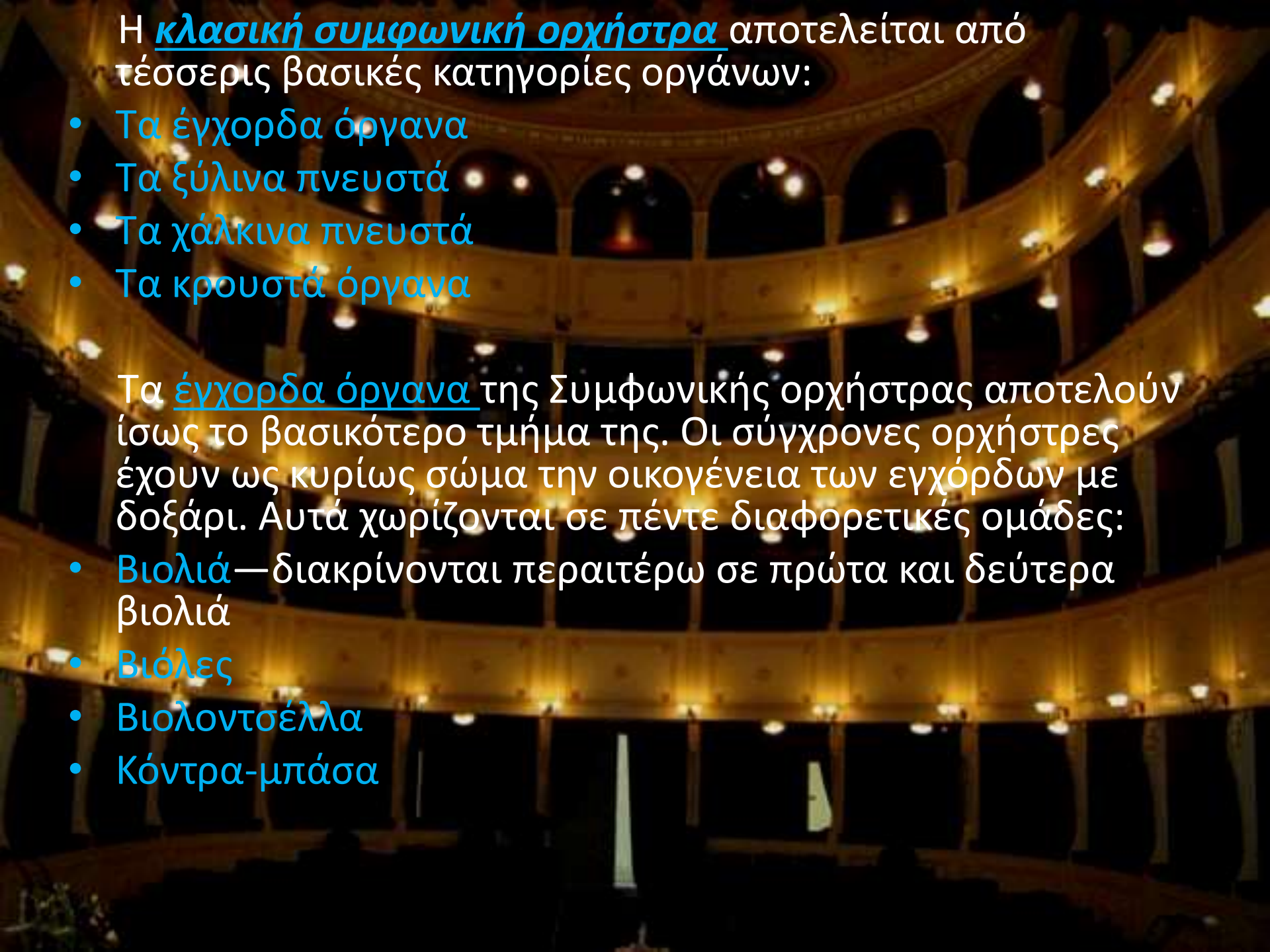
- Ο **Σεργκέι Βασίλιεβιτς Ραχμάνινοφ** (1873-1943) ήταν Ρώσος συνθέτης, πιανίστας και διευθυντής ορχήστρας. Θεωρείται ένας από τους μεγαλύτερους πιανίστες του 20ου αιώνα, εξ αιτίας των εξαιρετικών τεχνικών δυνατοτήτων του. Υπάρχουν πολλές ηχογραφήσεις με τον ίδιο να εκτελεί έργα δικά του αλλά και άλλα σημαντικά έργα του πιανιστικού ρεπερτορίου. Η ποιότητα των συνθέσεών του συχνά αμφισβητήθηκε, παρ' όλο που η δημοτικότητά του ήταν πολύ μεγάλη. Το ύφος των περισσότερων συνθέσεών του είναι το ύφος του ύστερου ρομαντισμού, συγγενικό με την μουσική του Τσαϊκόφσκι, αλλά διακρίνονται και επιδράσεις από τον Σοπέν και τον Λιστ.

- Ο **Αντόνιο Λούτσιο Βιβάλντι** (1678-1741) δεξιότηχνης βιολιστής και ιερέας της εποχής του Μπαρόκ. Θεωρείται από τους σημαντικότερους συνθέτες της εποχής του και ο δημοφιλέστερος του κλασσικού μπαρόκ, καθώς με τη μουσική του επηρέασε πλήθος συνθετών τόσο της γενιάς του, μεταξύ των οποίων, τους Γιόχαν Σεμπάστιαν Μπαχ, Γκέοργκ Φίλιπ Τέλεμαν, όσο και τους μετέπειτα.
- Στα πιο γνωστά έργα του περιλαμβάνονται δεκάδες κοντσέρτα για βιολί - μια ενότητα των οποίων αποτελούν τις περίφημες "Τέσσερις Εποχές" - και άλλα όργανα, πάνω από 40 όπερες και πλήθος άλλων έργων θρησκευτικής μουσικής.

- Η Συμφωνική ορχήστρα είναι ένα μουσικό σύνολο, μια ορχήστρα μεγάλης κλίμακας, αποτελούμενη από συγκεκριμένα όργανα, που χρησιμοποιείται συνήθως για την εκτέλεση έργων συμφωνικής μουσικής ή όπερας.
- Τα όργανα της συμφωνικής ορχήστρας προέρχονται από πολλούς λαούς όλου του κόσμου, κυρίως όμως της Ανατολής και διαμορφώθηκαν από την Αναγέννηση και το Μπαρόκ μέχρι τα τέλη του 19ου αιώνα. Στη μουσικολογία διαχωρίζονται τα μουσικά όργανα, ανάλογα με τον τρόπο που παράγουν τον ήχο, σε ιδιόφωνα, μεμβρανόφωνα, χορδόφωνα, αερόφωνα και ηλεκτρόφωνα. Στη μουσική πρακτική έχει επικρατήσει όμως για τα όργανα της ορχήστρας μία διαφορετική κατάταξη.

Η κλασική συμφωνική ορχήστρα αποτελείται από τέσσερις βασικές κατηγορίες οργάνων:

- Τα έγχορδα όργανα
- Τα ξύλινα πνευστά
- Τα χάλκινα πνευστά
- Τα κρουστά όργανα

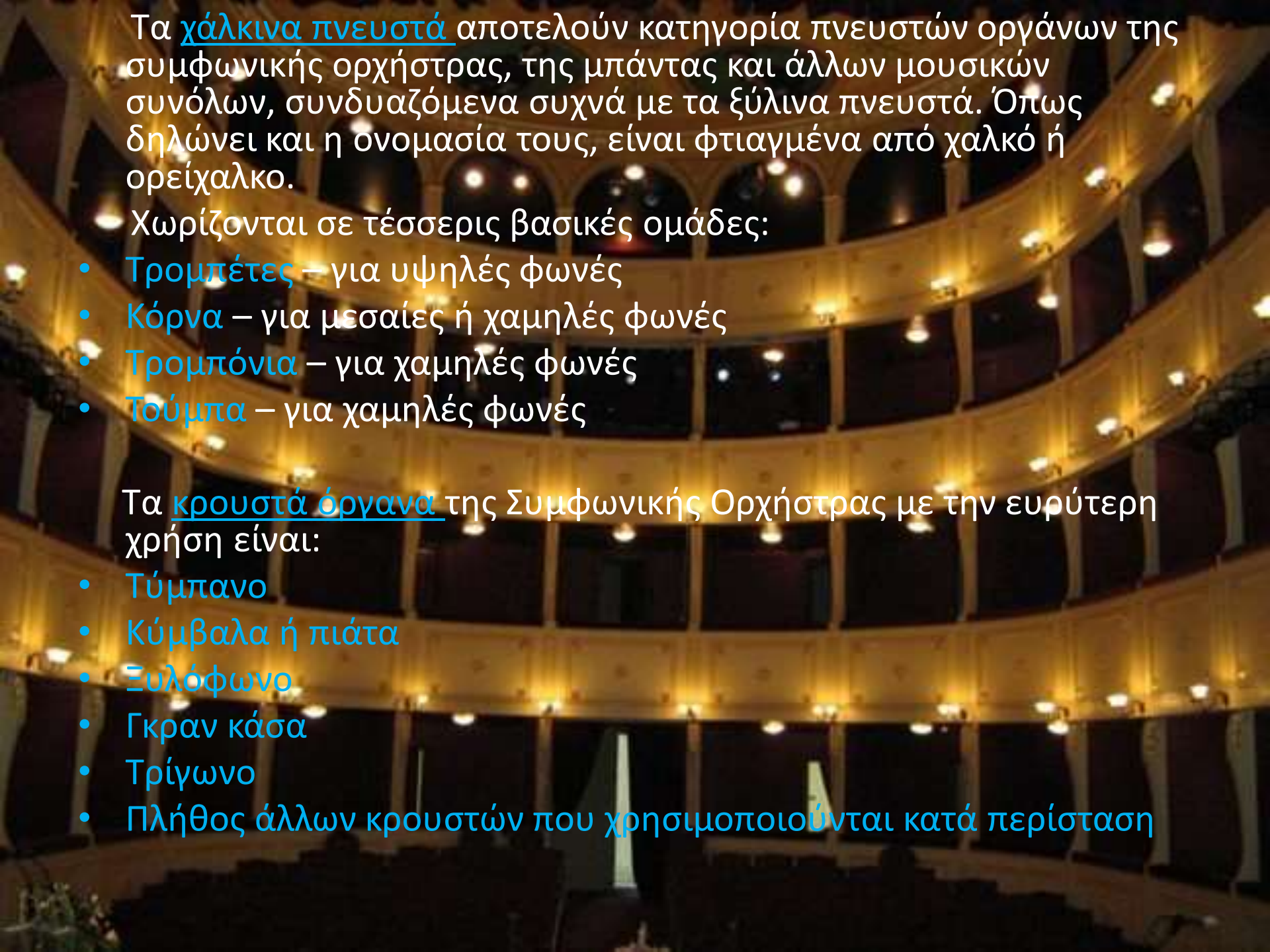
Τα έγχορδα όργανα της Συμφωνικής ορχήστρας αποτελούν ίσως το βασικότερο τμήμα της. Οι σύγχρονες ορχήστρες έχουν ως κυρίως σώμα την οικογένεια των εγχόρδων με δοξάρι. Αυτά χωρίζονται σε πέντε διαφορετικές ομάδες:

- **Βιολιά**—διακρίνονται περαιτέρω σε πρώτα και δεύτερα βιολιά
- **Βιόλες**
- **Βιολοντσέλλα**
- **Κόντρα-μπάσα**

Τα ξύλινα πνευστά αποτελούν ομάδα πνευστών μουσικών οργάνων και ως όρος χρησιμοποιείται στα πλαίσια της συμφωνικής ορχήστρας, τη μπάντα καθώς και άλλα μουσικά σύνολα. Ονομάζονται έτσι όχι επειδή απαραίτητα είναι φτιαγμένα από ξύλο αλλά κυρίως επειδή είτε παλαιότερα κατασκευάζονταν παραδοσιακά από ξύλο (π.χ. φλάουτο), είτε επειδή ο ήχος τους συγγενεύει με τον ήχο των ξύλινων πνευστών.

Τα ξύλινα πνευστά χωρίζονται στις εξής κατηγορίες:

- Στα πνευστά με απλό επιστόμιο:
 - **Φλάουτο** (σε διάφορες τονικότητες)
 - **Πίκολο**
- Στα πνευστά με μονή γλωττίδα:
 - **Κλαρινέτο** (σε διάφορες τονικότητες)
 - **Μπάσο κλαρινέτο**
 - **Σαξόφωνο** (σε διάφορες τονικότητες)
- Στα πνευστά με διπλή γλωττίδα:
 - **Όμποε**
 - **Αγγλικό κόρνο**
 - **Φαγκότο**

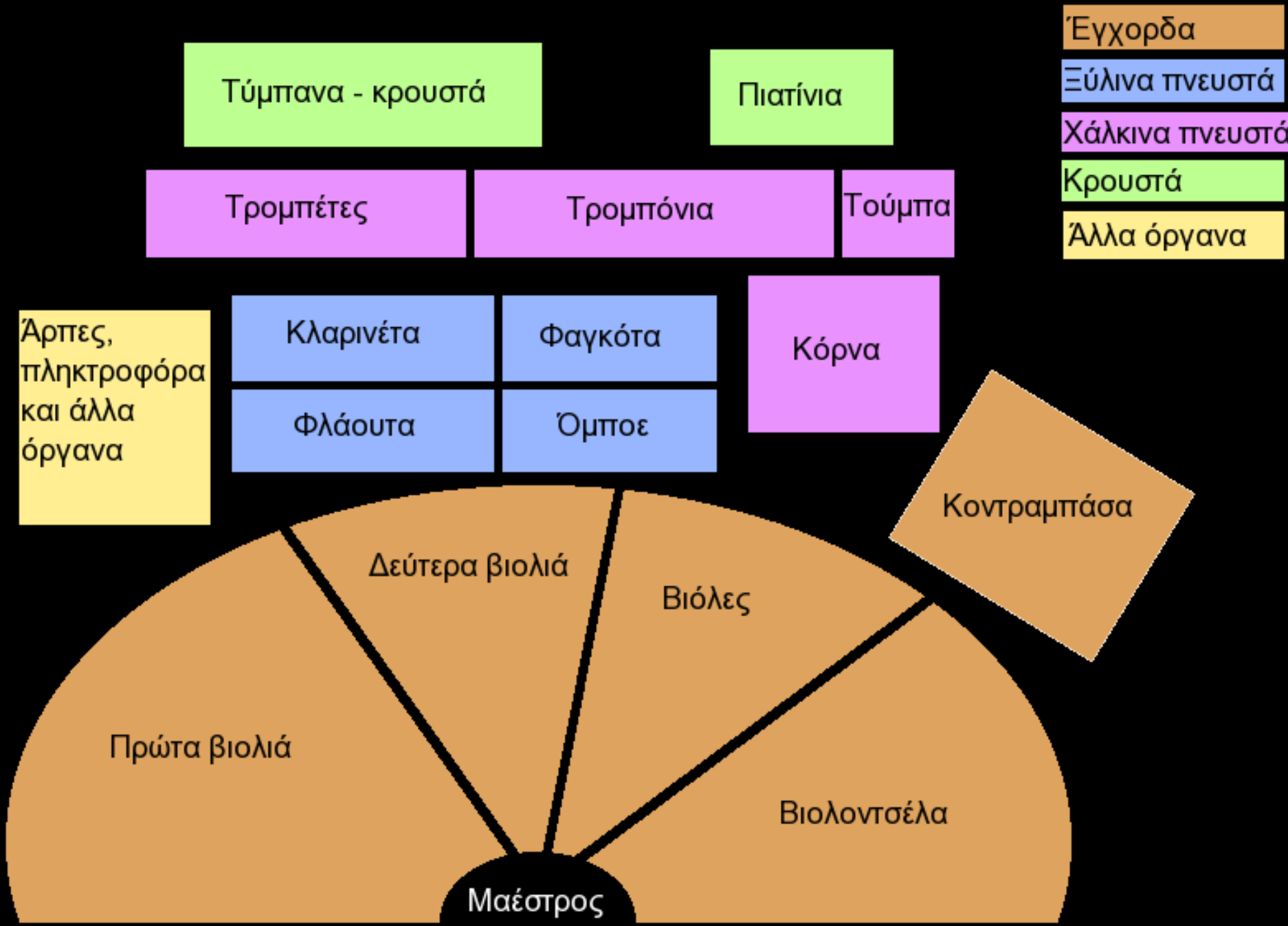
Τα χάλκινα πνευστά αποτελούν κατηγορία πνευστών οργάνων της συμφωνικής ορχήστρας, της μπάντας και άλλων μουσικών συνόλων, συνδυαζόμενα συχνά με τα ξύλινα πνευστά. Όπως δηλώνει και η ονομασία τους, είναι φτιαγμένα από χαλκό ή ορείχαλκο.

Χωρίζονται σε τέσσερις βασικές ομάδες:

- Τρομπέτες – για υψηλές φωνές
- Κόρνα – για μεσαίες ή χαμηλές φωνές
- Τρομπόνια – για χαμηλές φωνές
- Τούμπα – για χαμηλές φωνές

Τα κρουστά όργανα της Συμφωνικής Ορχήστρας με την ευρύτερη χρήση είναι:

- Τύμπανο
- Κύμβαλα ή πιάτα
- Ξυλόφωνο
- Γκραν κάσα
- Τρίγωνο
- Πλήθος άλλων κρουστών που χρησιμοποιούνται κατά περίπτωση

ΤΕΛΟΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ